

Mercat del Dijous

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Centre de Granollers, 08400-GRANOLLERS
Emplaçament: Al nucli antic de Granollers

Coordenades:

Latitud: 41.60799
Longitud: 2.28761
UTM Est (X): 440641
UTM Nord (Y): 4606498

Classificació

Número de fitxa: 08096-108
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Costumari
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat: Pública
Autor de la fitxa: ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo
Data de registre de la fitxa: dl., 01/10/2001 - 02:00

Descripció

Encara avui dia ocupa un bon espai del centre de la ciutat. En la memòria popular resta el record dels espais urbans dedicats a cada tipus de mercaderies: el bestiar gran (vaques, cavalls, ovelles) a la plaça Barangè-Agustí Vinyamata, l'aviram-marmanyers ("El Rengle"), als carrers de Santa Elisabet i Espí i Grau, la fruita i verdures a la Porxada, sota cobert, els planters al carrer de Sant Jaume. La industrialització de l'agricultura i ramaderia van provocar el canvi al mercat, cosa que es va projectar en la seva fesomia, així, i sense desaparèixer, aquest es transformarà en un gran mercat urbà, on els productes manufacturats, van acaparar tota l'oferta. La presència d'aviram, entre els carrers de Santa Elisabet i de Corró, i l'afluència massiva de pagesos provinents d'arreu de la comarca, al

voltant de la Fonda Europa, és l'única reminiscència del passat (HOMS I COROMINAS, 1995). A Granollers el dijous és un dia intocable per molts, un dia de festa, un dia que surt de la monotonia corrent per a tots aquells altres granollerins que, no lligats ni al comerç ni al camp, són espectadors del brogit del dia (BAULIES, 1965). Un tipisme especial presentava tradicionalment la venda de l'aviram, dels conills i dels ous, als estrets carrers del Dr. Riera i de Santa Elisabet, on les pageses del "rengle" discutien, cridaven, gesticulaven, regatejaven i finalment venien als marmanyers i compradors que visitaven aquest sector del mercat. Al carrer de Sant Roc i a la plaça Maluquer hi trobàvem diverses parades més encarades al pagès, a l'home: les de ferreteria, utilatge agrícola, quincalla, faixes, cinturons, roba de treball, fulles d'afaitar, articles de fumador, etc. Aquí també es situaven les parades dels xarlatans, abans homes de grans maletes, d'on sortien mantes, fulles i sabó d'afaitar, llapis, quartilles i tot de coses més, venudes a preus de "ganga", o els més calmosos que per pocs diners, amb les seves herbes o l'ungüent de la serp, guaria l'arteriosclerosi o les nafres de tota la comarca. El bestiar gros, a l'antiga estació de França, i a la plaça Gran, un allau de gent i de parades, i les fondes, ben plenes de tractants de bestiar, pagesos, marmanyers i badocs, que despatxaven ritualment l'esmorzar del dijous, normalment de ganivet i forquilla.

Observacions:

Humorísticament alguns deien el mercat del "sant dijous" (BAULIES, 1965). Des de l'any 1989, es celebra un nou mercat setmanal a Granollers, els dissabtes i al barri de Can Bassa (HOMS I COROMINAS, 1995). (Continuació història) Molts no caben a les cases i es col·loquen a banda i banda de la carretera, agrupant-se per pobles. Hi ha gent dels pobles dels voltants, però també de St. Celoni, Palautordera, Centelles, Balenyà, Selva, Collsuspina, St. Feliu de Codines, Bigues, Riells, Caldes, Parets, Martorelles, St. Fost, Palau-Solità, Mataró, Vilassar, Badalona, Rubí, els de Tona, per gra i polleria, els de Montsenys, per castanyes (ROMA, 2001). A més del mercat habitual de cada dijous, al llarg de la història s'ha succeït una sèrie de mercats particulars d'acord amb la estació de l'any, que feien del dijous corresponent, un dia especial, així per exemple, el mercat de castanyes, a on acudien el dijous abans de Tots - Sants, les mestresses de molts pobles del Vallès on no es cullien castanyes, i hi compraven una bona quantitat d'aqueix fruit; tant se n'hi venia, que el mercat d'aquell dia era conegut per aquest nom, el mercat de les castanyes (AMADES, 1985, IV: 671). Un altre dijous, el de Quaresma, anterior al divendres de Dolors, tenia lloc l'anomenat mercat de grans. Es considerava com el millor, un dels més grans i concorreguts, perquè corresponia al començament de la temporada estival. La gent hi comprava els rams de llorer destinats a ésser beneïts a l'església. Tots els carros, en tornar cap als seus pobles, duïen penjats al darrera els grans rams adquirits (AMADES, 1985, II: 680).

Història

El mercat del dijous és un fet tradicional a Granollers. La seva avantatjosa situació geogràfica, configurà la vila com un lloc de pas, apte per a tot tipus de transaccions. En opinió de Baulies, en lògica correspondència al seu paper central, el comerç adquirí un protagonisme rellevant. El mercat ha estat el caliu de la fructífera i enriquidora activitat mercantil posterior. La formació de la vila medieval va estar íntimament lligada a la funció de mercat, mercat que sembla que es va repetint cada dijous i d'una forma ininterrompuda molt probablement des del segle X fins a

l'actualitat. Una escriptura del 1019 ens parla del camí d'Archers (molí de Montornès) al Mercat, que Estrada suposa de Granollers i que cal considerar la primera cita històrica (BAULIES, 1965). En 1041, un conveni entre la vescomtessa Guila i els seus fills amb els canonges de Barcelona els obliga a donar cada any per Tots Sants "un modium de fromenti", mesura legítima del "mercato de Granulariis", a la Canongia. Tomàs Balvey anota altres cites sobre aquest mercat (la primera de 1043). Amb posterioritat, i al seu voltant, apareixen pactes i privilegis: 1287, Pere Marquès, senyor de la Roca, compra els drets al mercat; 1333, Alfons III el Benigne atorga tot un seguit de privilegis pels possibles compradors; 1335, un nou privilegi atorga la concessió de celebrar la Fira de Pasqua Granada; 1434, Alfons IV dicta la prohibició de tenir taula de carnisseria al camí públic o vora d'ell, els dies de mercat; ... No obstant, la concessió oficial del privilegi fou feta el primer d'octubre del 1448, i l'escriptura va ser signada a Granollers per la reina Maria, lloctinent general del seu espòs Alfons IV, segons consta en el "Llibre Gran de Privilegis" de Granollers. En els segles XV i XVI trobem la delimitació del càrrec de Mostassaf, instituït per la mateixa reina Maria en privilegi atorgat el primer de setembre de 1452, que era elegit en terna pel Consell de la Universitat. El mercat és una important activitat econòmica de la història granollerina que ha deixat l'empremta en la toponímia d'algunes de les places escenari d'aquesta manifestació quotidiana, sempre dins el perímetre emmurallat. Noms com els de la plaça de l'Oli, de les Olles i dels Cabrits, encara existents, o com els de la plaça del Bestiar, del Gra o dels Porcs, ja abandonats, però no oblidats, en són una bona mostra. Carrers i places, doncs, han acollit la frenètica ocupació dels dijous que ha paralitzat i, a la vegada, dinamitzat tota l'activitat granollerina una vegada a la setmana (HOMS I COROMINAS, 1995). La seva importància al llarg dels temps queda palesa en textos com aquest del segle XVIII que diu: "Estoy persuadido que en el terreno que coge el Vallés, no se acomodarian, en la mejor dehesa de Extremadura, tantas cabezas de ganado como hay aquí, y al mismo tiempo una multitud de pueblos y de cultivos. Hay un mercado semanal y dos ferias al año. Se comercia en ganados, aves y toda especie de comestibles, y algunas tiendas son muy concurridas. Hay una lonja en medio de la plaza, muy capaz y elevada, sostenida de grandes columnas de piedra y bajo la cual se refugian los dias de agua los que vienen al mercado con sus géneros" (ZAMORA, 1784), (BAULIES, 1965). Un altre topònim neix d'aquest mercat, és el del Rengle que ja s'ha esmentat, així, el carrer de Santa Elisabet i també al carrer d'Espí i Grau, es coneix popularment sota aquesta denominació, pel fet de que en aquest indret, els pagesos s'arreglaren per vendre-hi majoritàriament aviram el dia del mercat del dijous (GARCIA-PEY, 1990). Resulta d'interès respecte del seu aspecte en temps passats, la descripció que fa l'agost de l'any 1919 Josep M. Batista i Roca, quan diu: "Hi acuden més de 2000 vehicles dels pobles del volt. Els carruatges solen llurs amos deixar-los en cases conegudes, pagant una mòdica quantitat.

Bibliografia

AMADES, J. (1985). *Costumari Català. El curs de l'any*. Barcelona. Edit. Salvat. BAULIES I CORTAL, Jordi (1965) *Granollers*. Barcelona, Biblioteca Selecta, volum. 372. GARCIA-PEY, Enric (1990) *Recull onomàstic de Granollers: Motius, topònims, nomenclatura*, Estudis de Granollers i del Vallès Oriental, Núm. 3, Granollers, Ajuntament de Granollers. HOMS I COROMINAS, Josep (1995) *Granollers. Retalls d'Història Urbana*. Granollers: Tarafa, Editora de Publicaciones, S.L. Revista del Vallès. ROMA, Josefina (2001) Josep M. Batista i Roca, antropòleg. Ponències. *Anuari del Centre d'Estudis de Granollers*, pp 9-26 ZAMORA, F. de (1784) *Diario de los viajes hechos en Catalunya*. Reedició. Barcelona: Curial.

